

**Cauza C-821/21****Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

24 decembrie 2021

**Instanța de trimitere:**

Juzgado de Primera Instancia de Fuengirola (Spania)

**Data deciziei de trimitere:**

3 decembrie 2021

**Reclamant:**

NM

**Pârâte:**

Club La Costa (UK) PLC, sucursală în Spania

CLC Resort Management LTD

Midmark 2 LTD

CLC Resort Development LTD

European Resorts &amp; Hotels, S. L.

**Obiectul procedurii principale**

Competența internațională a instanțelor spaniole și legea aplicabilă obiectului litigiului – Regulamentul Bruxelles I și Regulamentul Roma I – Contract privind dreptul de exploatare cu rîndul a bunurilor imobile cu destinație turistică – Contracte încheiate cu consumatorii

**Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare**

Cerere de decizie preliminară de interpretare – Articolul 267 TFUE – Interpretarea Regulamentelor Bruxelles I și Roma II – Contract încheiat cu consumatorii

## Întrebările preliminare

În ceea ce privește Regulamentul (UE) 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012:

1) În cazul contractelor încheiate de consumatori, cărora li se aplică articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I, *este compatibilă cu acest regulament interpretarea expresiei „cealaltă parte la contract”, utilizată în cuprinsul dispoziției menționate, în sensul că include numai persoana care a semnat contractul, astfel încât nu poate include alte persoane fizice sau juridice diferite de cele care au semnat efectiv contractul?*

2) În cazul în care expresia „cealaltă parte la contract” este interpretată în sensul că include numai persoana care a semnat efectiv contractul, în situațiile în care atât consumatorul, cât și „cealaltă parte la contract” au domiciliul în afara Spaniei, *este compatibilă cu articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I o interpretare potrivit căreia competența internațională a instanțelor spaniole nu poate fi stabilită din cauza faptului că grupul de întreprinderi căreia îi aparține „cealaltă parte la contract” este format din întreprinderi cu sediul în Spania care nu au participat la semnarea contractului sau care au semnat alte contracte decât cel a cărui nulitate se solicită?*

3) În cazul în care „cealaltă parte la contract”, la care se referă articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I, dovedește că domiciliul său, în sensul articolului 63 alineatul (2) din acesta, este în Regatul Unit, *este compatibilă cu dispoziția menționată o interpretare potrivit căreia domiciliul astfel stabilit determină opțiunea care poate fi exercitată în conformitate cu articolul 18 alineatul (1)? De asemenea, este compatibilă cu dispoziția menționată o interpretare în sensul că aceasta nu stabilește o simplă „prezumție de fapt”, că prezumția nu este răsturnată dacă „cealaltă parte la contract” desfășoară activități în afara jurisdicției de la domiciliul său și că nu este în sarcina „celeilalte părți la contract” să dovedească faptul că există o corelație între domiciliul său, stabilit în conformitate cu dispoziția menționată, și locul în care își desfășoară activitatea?*

În ceea ce privește Regulamentul (CE) 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008:

4) În cazul contractelor încheiate de consumatori, cărora li se aplică Regulamentul Roma I, *este compatibilă cu articolul 3 din acest regulament o interpretare în sensul că sunt valide și aplicabile clauzele prin care se determină legea aplicabilă, care sunt inserate în „condițiile generale” ale contractului semnat între părți sau sunt incluse într-un act separat la care se face trimitere expresă în contract și cu privire la care se dovedește că a fost pus la dispoziția consumatorului?*

5) În cazul contractelor încheiate de consumatori, cărora li se aplică Regulamentul Roma I, *este compatibilă cu articolul 6 alineatul (1) din*

*regulamentul menționat o interpretare în sensul că acesta poate fi invocat atât de consumator, cât și de cealaltă parte la contract?*

6) În cazul contractelor încheiate de consumatori, cărora li se aplică Regulamentul Roma I, este compatibilă cu articolul 6 alineatul (1) din acest regulament o interpretare în sensul că, în ipoteza în care sunt îndeplinite condițiile stabilite în dispoziția respectivă, legea la care se face referire în cuprinsul său prevalează în toate cazurile asupra legii menționate la articolul 6 alineatul (3), chiar dacă aceasta din urmă ar putea fi mai favorabilă consumatorului în situația concretă?

### **Jurisprudența și dispozițiile de drept al Uniunii invocate**

Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (Bruxelles I):

Articolul 7 („Competențe speciale”) punctul 5

Articolul 17 („Competența în materia contractelor încheiate de consumatori”) alineatul (1) litera (c)

Articolul 18 alineatul (1)

Articolul 19

Articolul 24 („Competența exclusivă”) alineatul (1) primul paragraf

Articolul 25 („Prorogarea de competență”) alineatul (1)

Articolul 63 („Dispoziții generale”) alineatele (1) și (2)

Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I):

Articolul 3 („Libertatea de alegere”) alineatul (1)

Articolul 4 („Legea aplicabilă în absența alegerii”) alineatele (1) și (4)

Articolul 6 („Contractele încheiate cu consumatori”)

Articolul 10 („Consimțământul și validitatea de fond”) alineatul 1

Acord privind retragerea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din Uniunea Europeană și din Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (JO 2019, C 384, p. 1)

Articolul 66 litera (a); articolul 67, alineatul (1) litera (a) și articolul 126

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Articolul 81

Hotărârea Curții din 17 decembrie 1970, Handelsgesellschaft, cauza 11/70

### **Dispozițiile de drept național invocate**

Decretul legislativ regal nr. 1/2007 din 16 noiembrie 2007 de aprobare a textului consolidat al Legii generale privind protecția consumatorilor și a utilizatorilor] (denumit în continuare „TRLGDCU”)

Articolul 67. „Dispoziții de drept internațional privat”

Legea nr. 4/2012 din 6 iulie 2012 privind contractele privind dreptul de folosință a bunurilor pe durată limitată

### **Prezentare succintă a situației de fapt și a principale**

- 1 Domnul NM, cetățean britanic, domiciliat în Regatul Unit al Marii Britanii (UK), a încheiat în Spania, la 6 octombrie 2018, un contract privind dreptul de exploatare cu rândul folosință a bunurilor imobile cu destinație turistică care este supus Legii nr. 4/2012 din 6 iulie 2012. Soția domnului NM, de asemenea cetățean britanic, domiciliată în UK, a participat și ea la încheierea contractului împreună cu entitatea Club La Costa (UK) PLC, prin intermediul sucursalei sale din Spania, o întreprindere britanică cu sediul în UK, care își direcționează activitățile comerciale către Spania și alte țări, inclusiv către UK.
- 2 Contractul menționat conține următoarea clauză (clauza „S”): *„Prezentul contract este interpretat în conformitate cu legislația engleză și este supus jurisdicției exclusive a instanțelor engleze. Părțile din prezentul contract acceptă în mod irevocabil modalitatea de notificare prin poștă, la adresele indicate pe verso, sau printr-o altă modalitate prevăzută de legea engleză și galeză”*.
- 3 Domnul NM a sesizat instanța de trimitere cu o acțiune în anularea contractului menționat anterior și cu o cerere de restituire a sumelor plătite. Acțiunea este îndreptată atât împotriva celeilalte părți la contract, Club La Costa (UK) PLC, cât și împotriva altor patru întreprinderi, dintre care trei sunt de asemenea britanice, iar a patra este o întreprindere spaniolă (European Resorts & Hotels, S.L.). Aceste din urmă patru întreprinderi pârâte nu au participat la încheierea contractului care face obiectul litigiului principal, ci la alte contracte în care Club La Costa (UK) PLC nu a fost parte.
- 4 În procedura principală, trebuie să se clarifice aspectul – în privința căruia există diferențe – dacă instanțele spaniole sunt competente să soluționeze o cerere precum cea formulată în litigiul principal. De asemenea, trebuie să se stabilească dreptul aplicabil, deoarece, în conformitate cu legislația procesuală spaniolă, dacă se aplică o lege străină, partea care o invocă trebuie să dovedească existența și

conținutul acestei legi. Legislația spaniolă stabilește de asemenea regimul privind admisibilitatea probelor prevăzut de dreptul străin, în conformitate cu principiile relevanței și utilității.

### **Principalele argumente ale părților din procedura principală**

- 5 La solicitarea instanței de trimitere națională de a-și exprima punctul de vedere cu privire la oportunitatea sesizării Curții de Justiție a Uniunii Europene cu o cerere de decizie preliminară, reclamantul s-a opus acesteia, în timp ce întreprinderile pârâte au fost de acord cu formularea sa.

### **Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare**

- 6 Nu se contestă faptul că dispozițiile de drept al Uniunii Europene relevante pentru stabilirea competenței sunt incluse în Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 („Regulamentul Bruxelles I”), precum și în Acordul privind retragerea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din Uniunea Europeană și din Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, potrivit căruia dispozițiile Regulamentului Bruxelles I se aplică în Regatul Unit în ceea ce privește acțiunile judiciare intentate înainte de încheierea perioadei de tranziție, care s-a încheiat la 31 decembrie 2020 [articolul 67 alineatul (1) litera (a) și articolul 126 din acord].
- 7 De asemenea, nu se contestă faptul că dispozițiile de drept al Uniunii relevante pentru stabilirea normei aplicabile sunt incluse în Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 (Roma I), și în Acordul privind retragerea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din Uniunea Europeană și din Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, conform căruia dispozițiile Regulamentului Roma I se aplică în Regatul Unit în ceea ce privește contractele încheiate înainte de încheierea perioadei de tranziție, care s-a încheiat la 31 decembrie 2020 [articolul 66 litera (a) și articolul 126 din acord].
- 8 Or, interpretarea dispozițiilor menționate anterior propusă până în prezent de instanțele spaniole, în special de Audiencia Provincial de Málaga [Curtea Provincială din Malaga, Spania], a fost una divergentă și oscilantă, astfel încât, în litigii cu același obiect, în care trebuia să se determine competența internațională a unei instanțe de a soluționa acțiunile în anularea contractelor și cererea de plată subsecventă, în anumite ocazii s-a constatat competența instanțelor spaniole, iar în altele a fost respinsă.

### **Interpretarea Regulamentului nr. 1215/2012 (Bruxelles I)**

- 9 În primul rând, trebuie subliniat că jurisprudența a statuat în mod constant faptul că contractul în discuție în litigiul principal nu privește drepturi reale imobiliare și nu constituie un contract de închiriere, astfel încât nu este competentă instanța

specială prevăzută la articolul 24 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I, conform căruia instanțele judecătorești din statul membru în care este situat imobilul au competență exclusivă, indiferent de domiciliul părților, în materie de drepturi reale imobiliare și de contracte de închiriere a unor imobile.

- 10 Pe de altă parte, se admite de asemenea că contractul în litigiu se încadrează în categoria contractelor încheiate de consumatori prevăzute la articolul 17 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul Bruxelles I, cărora li se aplică regula de stabilire a instanței competente, prevăzută la articolul 18 alineatul (1), conform căruia „[u]n consumator poate introduce o acțiune împotriva celeilalte părți la contract fie înaintea instanțelor din statul membru pe teritoriul căruia partea în cauză își are domiciliul, fie, indiferent de domiciliul celeilalte părți, înaintea instanțelor din locul unde consumatorul își are domiciliul”. Numai instanța stabilită printr-un acord expres de alegere a instanței ar putea prevala asupra instanței respective, cu condiția ca, în conformitate cu articolul 19 din Regulamentul Bruxelles I, convenția respectivă să fie *ulterioară nașterii litigiului*.
- 11 În acest punct, diferendul cu privire la interpretare decurge din problema stabilirii domiciliului *celeilalte părți la contract*, la care se referă articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I.
- 12 Articolul 62 din Regulamentul Bruxelles I abordează această chestiune, în sensul că alineatul (1) al acestuia prevede că, pentru a determina dacă o parte are domiciliul pe teritoriul statului membru ale cărui instanțe sunt sesizate, instanța aplică legislația internă, iar alineatul (2) stabilește că *în cazul în care o parte nu are domiciliul pe teritoriul statului membru ale cărui instanțe sunt sesizate, pentru a determina dacă partea în cauză își are domiciliul pe teritoriul unui alt stat membru, instanța aplică legea statului membru în cauză*. Cu toate acestea, în cazul în care cealaltă parte la contract este o persoană juridică, articolul 63 din regulamentul respectiv indică drept loc de domiciliu a) *sediul statutar*, b) *administrația centrală*, sau c) *punctul principal de activitate*. Mai exact, în cazul Regatului Unit (UK), *prin „sediul statutar” se înțelege registered office (sediul social) și, în lipsa acestuia, place of incorporation (locul de înregistrare) sau, în lipsa acestuia, locul conform legii căruia a avut loc formation (înființarea)* [articolul 63 alineatul (2)].
- 13 În aceste condiții, jurisprudența spaniolă a stabilit că opțiunea acordată consumatorului la articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I nu îi permite să aleagă o instanță competentă teritorial în funcție de necesitățile sale, fără să țină seama de domiciliul persoanei juridice, așa cum este definit în dispoziția respectivă. Astfel, întotdeauna este vorba despre domiciliul *celeilalte părți la contract*, iar nu despre cel al oricărei alte persoane care nu este parte la contract, iar acesta este definit la articolul 63 din Regulamentul Bruxelles I menționat, cu particularitățile sale pentru cazul Regatului Unit. Pe baza acestei interpretări, atunci când consumatorul nu are domiciliul în Spania, se respinge competența internațională a instanțelor spaniole, în primul rând, în cazurile în care singurele persoane juridice acționate în justiție au sediul în Regatul Unit și, în al

doilea rând, în cazurile în care, împreună cu persoanele juridice care au încheiat contractul – cealaltă parte la contract – și care au domiciliul în UK, sunt acționate în justiție entități cu sediul în Spania care, deși aparțin aceluiași grup de întreprinderi, nu sunt părți în contract și, în al treilea rând, în cazul în care, împreună cu persoanele juridice care au încheiat contractul și care au domiciliul în Regatul Unit, sunt acționate în justiție entități cu domiciliul în Spania care au încheiat contracte accesorii, altele decât contractul care face obiectul acțiunii în anulare.

- 14 O interpretare total divergentă nu ține seama de noțiunea de *cealaltă parte la contract* și de domiciliul său, astfel cum este definit la articolul 63 din Regulamentul Bruxelles I. Potrivit abordării respective, această dispoziție stabilește o prezumție de fapt, astfel încât *cealaltă parte la contract* trebuie să dovedească faptul că sediul său social corespunde centrului său de activitate, deoarece, în cazul contrar și dacă se constată că grupul de întreprinderi de care aparține cealaltă parte la contract desfășoară activități în Spania, competența internațională a instanțelor spaniole este justificată, conform acestei interpretări a articolului 18 alineatul (1) și a articolului 63 din Regulamentul Bruxelles I.
- 15 În opinia instanței de trimitere, această interpretare nu este conformă cu spiritul și cu finalitatea Regulamentului Bruxelles I, deoarece nu numai că permite consumatorului să aleagă o altă instanță competentă decât cea de la domiciliul pârâtului, ci îi oferă posibilitatea de a configura domiciliul pârâtului în afara noțiunii juridice, punând în aplicare o formă de *forum shopping*.

### ***Interpretarea Regulamentului nr. 593/2008 (Roma I)***

- 16 În cazul în care din răspunsul dat de CJUE la întrebarea preliminară rezultă că instanțele spaniole sunt cele competente să judece prezenta cauză, ar fi totuși necesar să se stabilească norma în temeiul căreia trebuie să se aprecieze validitatea sau nulitatea contractului.
- 17 S-a arătat deja că jurisprudența admite ca norma care reglementează modul în care se stabilește legea aplicabilă contractului în discuție în litigiul principal să fie Regulamentul Roma I, având în vedere data contractului, precum și dispozițiile relevante ale Acordului privind retragerea Regatului Unit din Uniunea Europeană, menționat anterior. Or, interpretarea jurisprudențială a dispozițiilor acestui regulament a fost divergentă.
- 18 În conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul Roma I, *contractul este guvernat de legea aleasă de către părți*. Cu titlu supletiv, se vor aplica diferitele criterii prevăzute la articolul 4, care sunt completate de clauza finală a alineatului (4) al articolului 4, care face trimitere la legea țării cu care contractul are cele mai strânse legături. Împreună cu aceste dispoziții generale, regulamentul stabilește norme speciale, cu precădere în ceea ce privește contractele încheiate cu consumatorii, la articolul 6, intitulat „Contractele încheiate cu consumatorii”. Regimul care se va institui pentru această categorie de contracte este următorul:

părțile pot alege legea aplicabilă, cu condiția ca această alegere să nu conducă la pierderea protecției oferite de dispozițiile de la care nu se poate deroga în temeiul normei aplicabile cu titlu supletiv contractelor încheiate cu consumatorii [articolul 6 alineatul (2)]. Tot cu titlu supletiv, cu alte cuvinte în cazul lipsei unei alegeri sau în cazul în care alegerea făcută prin contract nu poate fi luată în considerare, contractelor încheiate cu consumatorii li se va aplica legea țării în care consumatorul își are reședința obișnuită, cu condiția ca cealaltă parte la contract (profesionistul) să îndeplinească, în mod alternativ, una dintre următoarele două condiții: a) își desfășoară activitățile în țara în care își are domiciliul consumatorul sau b) își direcționeze activitățile către țara în cauză sau către mai multe țări, printre care și țara în cauză [articolul 6 alineatul (1)]. Numai în cazul în care cerințele menționate anterior nu sunt respectate, se vor aplica cu titlu supletiv de gradul al doilea criteriile generale prevăzute la articolele 3 și 4 [articolul 6 alineatul (3)].

- 19 Nu s-a contestat faptul că articolul 6 este aplicabil contractului în discuție în prezenta procedură, ceea ce pare să conducă la concluzia că, în speță, legea aplicabilă este cea a Regatului Unit.
- 20 Or, conform unei interpretări divergente a jurisprudenței în litigii privind contracte identice cu cele în discuție în prezenta procedură, legea engleză nu este aplicabilă. Astfel, potrivit acestei interpretări, clauza privind aplicabilitatea legii engleze nu ar fi valabilă, deoarece nu este vorba despre un acord consimțit în mod liber între părți, ci despre unul impus de cealaltă parte la contract ca o condiție generală a contractului. În paralel, potrivit aceleiași interpretări, dispoziția prevăzută la articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul Roma I nu poate fi invocată de cealaltă parte la contract, ci numai de consumator, astfel încât, în cazul în care consumatorul nu invocă protecția respectivă, trebuie să se aplice în mod obligatoriu dispozițiile articolului 6 alineatul (3) din regulamentul respectiv, care fac trimitere la articolele 3 și 4 din acesta.
- 21 Or, în ceea ce privește interpretarea de mai sus, trebuie subliniat că, în primul rând, nici Regulamentul Roma I, nici jurisprudența CJUE în domeniul protecției consumatorilor nu se opun includerii unor clauze de alegere expresă a instanței competente în condițiile contractuale generale, dacă aceste clauze figurează în contractul încheiat între părți sau sunt menționate indirect, însă în mod clar. În al doilea rând, nu se poate susține că dispoziția prevăzută la articolul 6 alineatul (1) poate fi invocată doar de consumator. Regulamentul Roma I nu prevede o astfel de restricție. Mai degrabă, pare a fi o concepție apriorică și abstractă potrivit căreia legea spaniolă, fiind mai favorabilă, trebuie aplicată cu prioritate față de legea engleză. Această interpretare se întemeiază de asemenea pe o dispoziție din Legea spaniolă privind protecția consumatorilor și a utilizatorilor, articolul 67, privind dreptul internațional privat, care reglementează aplicarea dreptului străin în cazul consumatorilor.
- 22 În această privință, jurisprudența CJUE a stabilit că noțiunile juridice cuprinse în legislația europeană sunt noțiuni autonome de drept al Uniunii care trebuie să fie

interpretate pe baza principiilor dreptului Uniunii însuși și niciodată pe baza principiilor, a noțiunilor sau a normelor interne (Hotărârea din 17 decembrie 1970, *Handelsgesellschaft*, 11/70).

- 23 Divergența de interpretare semnalată justifică necesitatea de a clarifica sensul dispozițiilor aplicabile atât din Regulamentul Bruxelles I, cât și din Regulamentul Roma I, în termenii expuși în întrebările preliminare.

DOCUMENT DE LUCRU